

Plugor Sándor rajza Szilágyi Domokosról

Szilágyi Domokos skandináviai utazása

Ki gondolta volna, hogy nekünk skandináviai magyaroknak is közünk van hozzá. Ha svédországi magyar költészetről beszélünk, elmaradhatatlan a Thinsz Géza neve. Nos, Szilágyi Domokos is felkereste őt nyugati utazása során. Ezt halála miatt feldolgozatlan jegyzeteiből tudjuk, amelyeket utazótársa, a Bukarestben élő költőtárs, Majtényi Erik dolgozott fel. Talán az sem véletlen, hogy a ma elismert svéd-magyar zeneszerzőnél is töltött egy éjszakát, Lundban pedig, ahol, mint feljegyezte, akkor sem értek meg egymással a magyarok, felolvasott. Svédországi útján Karinthy Frigyes: *Utazás a koponyám körül* című könyve kapcsán, papírra vetette elképzelt beszélgetését a neves

magyar humoristát (tumoristát) sikeresen műtő Olivecrona professzorral.

Az idén harminc esztendeje, a saját akaratából távozott közülünk Szilágyi Domokos. Emléke nemcsak Erdélyben, hanem a magyar irodalomban, és itt annak északi ágán is, sohasem hervadó rügyként él.

Szilágyi Domokos

A NYUGATI ÚT NAPLÓJEGYZETEI

(Részletek)

Okt. 5. 1/2 11. Indulás Lidingöbe, a Millesgårdenbe, földalattival. Géza reggel 8-9-től du.5-6-ig dolg. a kiadóban. - A földalattin - mint Pesten - megmaradt a baloldali közlekedés. - Millesgården. Ő készítette a G. Vasa-szobrot (1927) az É-i Múzeum számára. - Jó, szép a Millesgården. De van az északiakban valami képzeletszegénység (vö. Oslo, Vigeland)_ Nem Brâncusi, se nem Moore. Egy klaszszissal lennebb. (És Munch is, Oslóban.) - Stockholm sziklákra épült. Sok helyütt

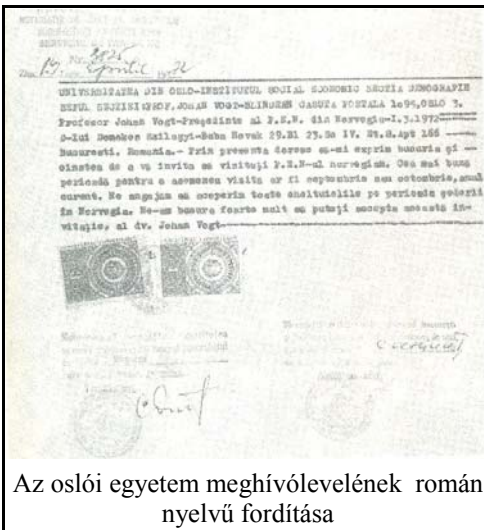
meg is hagyták, az út menti betonfalat helyettesíti. - Lépcsők az aluljáróhoz meg a földalattihoz a Sergelstorgon - a hosszúhajúk üldögélnek itt. Szőkék, nem mocsokosak, sörözgetnek.

3.ó. Picasso beton-szobrai (1962) a Modern Múzeum kertjében. Laposak, rajzokkal. - Rezesbanda szól idebenn - próbálnak a fekete függöny mögött, talán rendőrök. Nem, tv-fölvétel. - Robert Rauschenberg (amerikai, sz. 1925) Monogramm (1955-59) - festett deszkatalapzaton kőszáli kecske [beszúrva: inkább merinói, hosszú gyapjas]* orra, füle bepिंगálva, derekán sáros autógumi. - Endre Nemes (sz. 1909, svensk) képei (1941-1943). Picasso - La femme á la collerette bleu, 1941 stb. Max Ernst, Chirico, Marcel Duchamp (1887-1968) Fontaine, 1917 - hugyozdából egy kagyló, a hátára fektetve. Dali (1903) L'enigme de Guillaume Tell, 1933. Jean Arp. Legtöbb a svéd. Duchamp - egy biciklikerek, abroncs nélkül. Jean Lotus versenyautó, 8 hengeres, sötétzöld, szerző: Colin Chapman (sz. 1928, angol), [beszúrva: (1970-ben vásárolták)] motor: Voventry Climax V8 1500 cm3. - Mondrian: Composition with red, yellow and blue, 1936-43. Moholy-Nagy (ungrare, 1895-1946) Komposition -- 1925. Le Corbusier - Charles Edouard Jeanneret, Nature morte, 1922. (1898-1964). Aláírás: Jeanneret. - Léger-szobor. Kép is, kompozíció 1930-ból. Sok Léger kép. Juan Gris. Matisse, Paysage Marocain, 1911, Apollo, 1953.-Legtöbbet az 50-60-as években vásárolták. - Picabia. - Fényképkiallítás: Jacob A. Riis, Lewis; W. Hine, Jessie Tarbox Beals (USA) és mások. Század eleji fotók: gyermekmunka, csavargás stb. Nyomor. Tömegszállás, éjjeli hely. Letartóztatottak (1890). Szemétkben turkálók (1916. jún. 16.). Motozás (bevándoroltak) 1907. okt. Négerék. Századeleji strandolók, jól felöltözve. Zsebmetszők, gyilkosok, fiatalok is, gyerekek is. Blackweill's

Island-i börtönudvar. Cilinderes dektívek. Szénbánya, ebédszűnet, Pennsylvania Coal Co., 1911 jan.: Gyermek. - Mozdó, forgó szobor-félék a Moderna Museet előtt. Egyik, mint egy nagy szemafor. Stb. [kis skicc következik egy ilyen forgó sárga-rózsaszín kicsodáról.] [...]

* A Szilágyi Domokos által már fel nem dolgozott naplójegyzeteket még Majtényi Erik készítette elő közlésre. (Szerk..)

Elbúcsúztunk Thinszéktől, Maroséknál alszunk, reggel indulás Lundba. Szegény gyermekek ezek is itt. - [Mármint a Maros házaspár:

Az oslói egyetem meghívólevelének román nyelvű fordítása

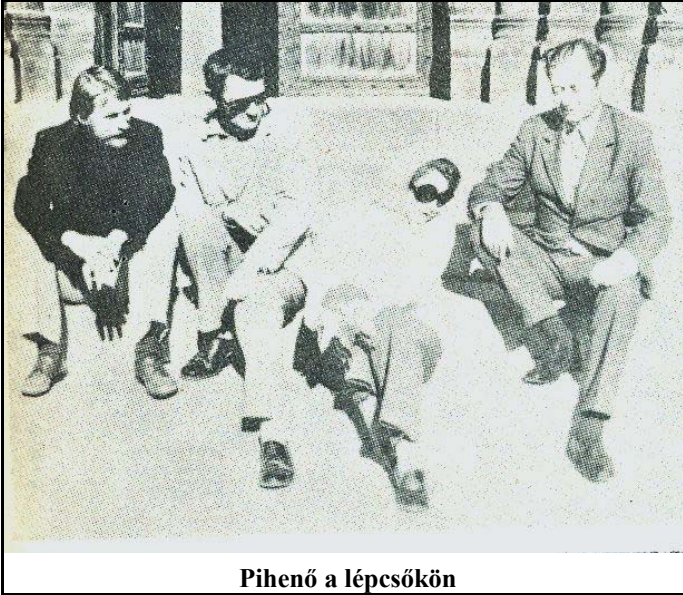

Volgával Koppenhága és Stockholm között

magukra a kocsiban (Vince is, Oslóban). - Kellene indulni, Lundig v. 600 km, de Ági még szarakodik. - Erik dilis. Bezárta az ajtót, bedobta a kulcsot a postarekeszen, és benn maradt a télikabátom. Izgalmas halászat mágnessel. Hagytunk cédulát, h. Marosék küldjék Bécsbe. - Mintás WC-papír Svédországban. - Géza szegény nagyon vágyik egy kis biztatásra, elismerésre, légüres térben van. - Ági benáthásodott, taknyos és ugat. - 9 ó. 10'. Erik még fényképezi az óvárost. Későre érünk Lundba. - 10' múlva 10. Elértük az 5000 km-t. - 12 ó. Linköpping után a kanyarban megállt a motor, nagy jettység. 1/4 ó. próbálgatás, míg kiderült, h. vmi tekercs (bobina) csavarja kicsavarodott. Nagy katonai röptér mindjárt indulás után. [...] Ahogy haladunk D-nek, kevesebb a fenyő, több a lomberdő, főleg nyír. - Gyönyörű napsütés. 30 C° a kocsiban. - Mjölby után síkvidék, sok szántó, ligetek. - 1/2 2. Elérkeztünk a Wättern-tóhoz, gyönyörű. 70 km/ó az út jó darabon. -1/2 3. Vége a tónak, Jönköpingig autópálya. - Dorf-Torp (svéd). - Gyermekpornó Koppenhágában: csak: színesbőrű (arab) gyermekekkel. A skandinávok nem adják a sajátjaikat ilyen célra. Ezek bizonyára vendégmunkások. Rettenetesen ízléstelen, undorító. - 20' múlva 4. Bolmen-tó Ljungby fölött. Jó nagy, bár kisebb a Wätternnél. És amott dombos volt a part, itt sík. Erdők, fenyő és nyír vegyes. - Jól karbantartott út, kicsi forgalom. Nyáron lehet nagy. - Nattöppet - éjjel nyitva (benzinkút). - Stockholmban, midőn a fölolvásó esten azt mondtam, h. a pestiek köztudomásúlag nem tudnak magyarul, kitört a taps. - Géza mesélte, h. a lundiak közt nagy a belvillongás (jó magy. szokás), ha egyik eljön az estére, a másik nem. - 1/2 9. Fölolvásás Lundban. Fáradt vagyok, rosszul vagyok. Eriket meg fogom kérni, olvasson helyettem. - 1/4 10. Olvastam föl 2-3 verset, aztán Erik látta, rosszul vagyok, kimentem sétálni, visszamentem, ledőltem a szomszéd te-

a férj zeneszerző, Maros Rudolf fia, az asszony zongorázik.] A dánok beléptek okt. 2-án a közös piacba, nagy szavazattöbbséggel, a sok nej ellenére. [Dánul: nem.] - Olivecrona még él vhol, nyugdíjas, vén lehet, senki sem tud róla, csak a magyarok.

Okt. 6. Reggel 8. Marosék lakása irtó pazar, rengetegbe kerülhet. Ruhaszárító szekrény a fürdőszobában stb. Kocsijuk nincs. - Itt, É-n sokan biztosító hevedert kapcsolnak

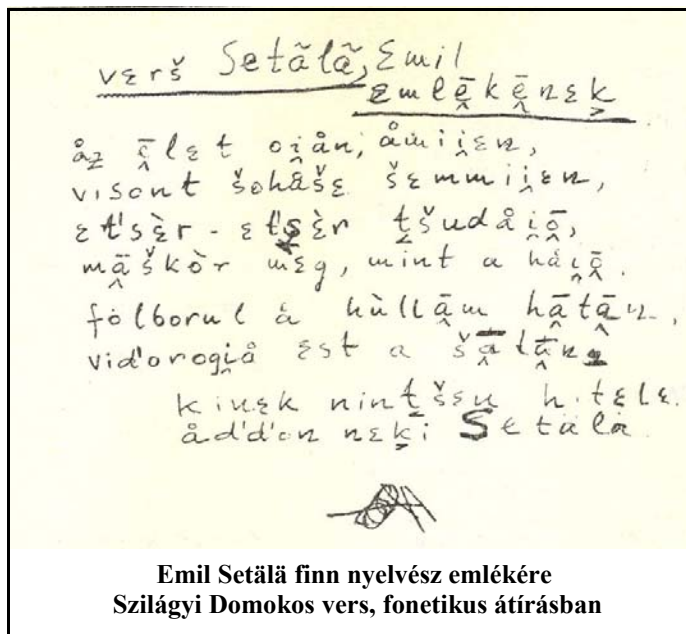

Pihenő a lépcsőkön

remben, Erik olvasott helyettem is, most hazajöttem, zuhanyoztam, lefeküdtem. V á n k y Thioridazint adott, ez lesz a baj. Most már altatót sem merek venni. [Itt egy darabig érthetően nagyon kusza az írás.] [...]
- Szó, ami szó, rosszul vagyok biza. Remélem, reggelre elmúlik. Alvás nemigen

lesz., úgy nézem. - Irtó tériszonyom van. - Üldözési mániám volna? Vagy Vánky beleolvasott a kötetbe, azért hozott Thioridazint? (Svájci, Sandoz.) - Tejet iszom. - ~Mölk. (mjölk — a szerk. megj.) - Századeleji pénztárgép a szobában, kerek széken. - Nem tudok lefeküdni, villanyt oltani. (- 10 óra.) [. . .] Erik horkol, Márta asszony remélhetőleg lefeküdt - a fürdőszoba üres. - Nos, a falak - tömbházban - itt is áthallásosak (Stockholmban is - Thinszéknál zongoraszó, itt köhögés). A mama a konyhában, sötétben, néz ki az ablakon. Ny-i intérier. Csendélet. Erik adomái Fánusról. - Márta mutatta a PICSA sp. limonádét. (!) -1/4 6 - Erik születésnapj lelki hasmenése Hallstattban!

Okt. 7. 10 ó. Keveset aludtam. A ház még szundikál, Eriket kivéve, ő a fürdőben. - Márai Naplóját (1945-57) olvasom. - Nagy cirkusz volt az éjjel, meséli Erik. Krizsánék is asztmásak, az asszony beszívott, fulladozott, hívták a mentőket. A gyerek is fölkelt 3 körül - Az asszonynak elállott a pulzusa. - De elmentünk Erikkel sétálni, vásárolni az EPA-ba. Megittam egy pohár sört, és elájultam, mentők vittek be. Semmire sem emlékszem, Erik meséli: nem engedtem az orvosnőnek, h. megvizsgáljon. Mint kiderült itthon, rengetegbe került volna. - Rettenetesen fáj a gerincem, pedig Erik szerint nem estem el, még idejében elkapott a széken. Nem tudok járni. Du. aludtam egyet, ettem, most Márai Naplóját olvasom az ágyban. Nem tudom, hogyan megyek tovább. - Utólag mesélték, h. Áginak nagy szerencséje volt Hamburgban, a Herberstrassén: az ott trónoló tujva nénik le szokták önteni a betévedő idegen nőket. [...] Bérczy eljött, megvizsgált. (Fertöző-

Emil Setälä finn nyelvész emlékére
Szilágyi Domokos vers, fonetikus átírásban

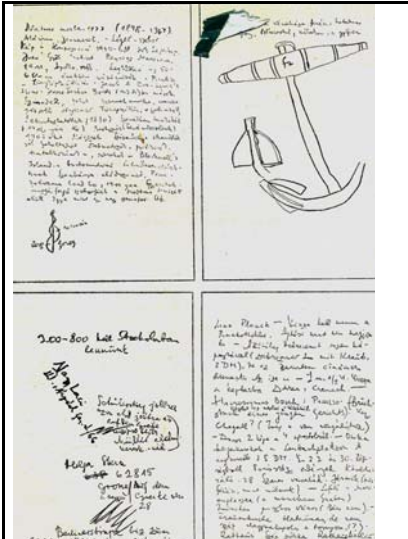
szakmás.) Hő-
emelkedés, 38,2
C°. Mialgia (izom-
fájdalom) a hát-
ban, gerincfájda-
lom. Hörghurut.
Lehet lappangó
fertőzés. A gyógy-
szer, melyet
Vánky adott alta-
toul, depresszió-
soknak ellen-
javallt. Ad altatót,
antibiotikumot, B-
vitamint. Nagyon
kedves. Maga ve-
szi ki a gyógyszer-
tárból, Krizsán
hazahozza (11.20
ó.) - Csomagolni
kell [. .]

Szilágyi Domokos utolsó levele Majtényi Erikhez,
amelyben svéd vonatkozásokat is felfedeztünk:

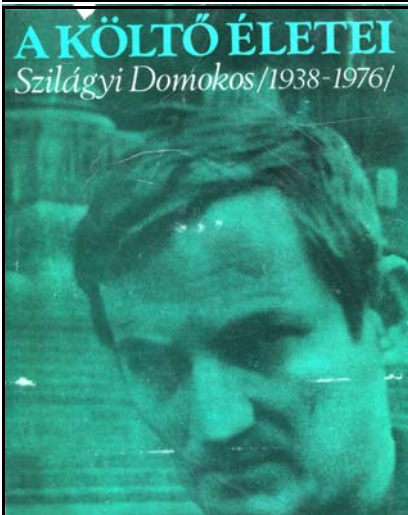
Kolozsvár, 1975. okt. 15.

Chair Maitre [Kedves Mester],

Csak most jutottam hozzá, hogy ellenőrizzem Tekegyed útirajzát (5 világrész utasai). Mivel azóta elkezdtem foglalkozni a skandináv nyelvekkel, meg tudom fejteni Tekegyednek a Digteren H. Ch. Andersen rejtélyét: a skandinávok a határozatlan névelőt a főnév elé teszik, s ha ugyanazt a szóhoz ragasztják, lesz, belőle határozott. (Ez a nyelvtani szerkezet hasonlít a románéhoz.) Tehát: en digter (hímnem) (egy) költő, digteren a költő. (Helyesen: diktare, diktaren.– Szerk. megj.) Melyhez hasonló jókat, tovább még nem jutottam (a könyvben): **Szisz**

A költő 1972 októberi nyugati utazáskor használt jegyzetfüzetének egy lapja

Szilágyi Domokos halálának tizedik évfordulójára készült Kántor Lajos szerkesztette kötet fedőlapja

Szilágyi Domokos

LÁTOGATÁS

(Half-fiction)

Hetvenkettő őszén hallottam Stockholmban, hogy Olivecrona él. Valahol vidéken. Nyugdíjban.

Úristen, Olivecrona: képtelenség. De miért volna képtelenség, hogy orvos túléli betegét? „Az ember hal, az istenek élnek?” Ez így nem igaz.

Próbáltam utanaszámolni: a „tanár úr” úgy húsz évvel volt fiatalabb páciensénél. Kisportolt, szőke anti-Odin. Egy tóparti villában. Körös-körül fenyegek, nyírfák. A parthoz kikötvé csónak. Nem motoros, vitorlás.

- Emlékszik a tantár úr arra a magyar íróra, akit tumorral operált? Humorista volt. Aztán tumoristának mondta magát. Rossz szójáték.

- Nem is rossz. - Kacag. Talán először és utoljára ebben az életben. Gyönyörű ősz. Évtizedek óta nem volt ilyen gyönyörű ősz a félszigeten. Otthoni vénasszonyok nyara. Itt talán azóta sem volt ilyen. És egy kacagó svéd. Igaz, hogy láttam tökrészeg svédet is.

- Sok embert operáltam. Talán túl sokat.

- De nem írókat.

- Nem. Csak betegeket.

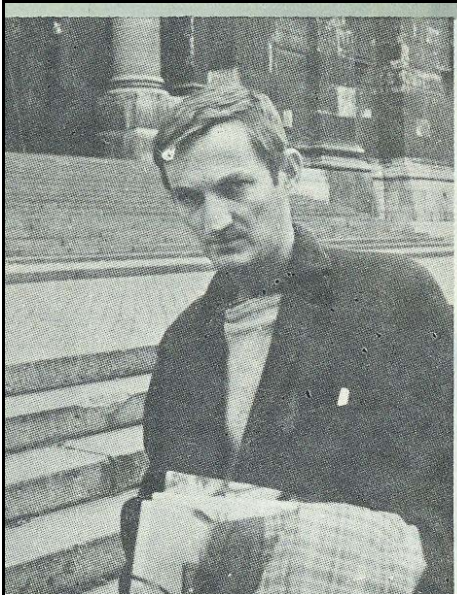
Szőke. Még mindig. A szőkék későn öszülnek. Vagy soha.

- Túl sokat? Miért?

- Van kedve velem tartani? Ilyenkor vitorlázom.

- Akár esik, akár süt?

Végigmér.

Szilágyi Domokos a skandináviai úton

- Maga hová való?
- Mondom.
- Mivel foglalkozik?
- Mondom.
- Tehát emiatt érdekli az az író.

Hogy hívták?

Olyan biztos benne, hogy meghalt?

- Mihor történt a műtét?

- A tanár úr olyan idős Lehetett, mint én most.

- Akkor biztos. - Még egyszer végigmér, ezúttal csupán úgy, mint orvos, aki tudja már a diagnózist, csak utoljára akar még meggyőződni róla.

- Akkor biztos. Egyébként pár évvel idősebb voltam.

- Ez biztos magyarázza azt is, hogy *túl sokat?*

- Szálljon be.

- Nem borulunk föl?

- Ilyet még nem kérdezett tőlem senki.

- Miért? Einstein is fölborult.

- Einstein. Mit értett a vitorlázáshoz?
- Megfigyelte a szélirányt, kiszámította a szélsébséget, mindent. Mégis fölborult, Bartókkal együtt.
- Az elmélet embere volt.
- Csakugyan nem emlékszik a tanár úr? Pedig még levelet is írt az özvegynek.
- Kennedy is saját kezűleg írt részvétlevelet minden szülőhöz, akinek fia elesett Vietnamban.
- Kis különbség. A tanár úr levelében az. állott, hogy . . .
- ..Így szokott történni, Asszonyom. A beteg összeesik, és egy szempillantás múlva halott. Nem szenved.
- És azelőtt?
- Mi előtt?
- Műtét előtt. Műtét közben. Műtét után.
- Nem vagyok isten. Mennyi ideig élt utána?
- Ameddig megírta róla a könyvét. Biztosan megküldte a tanár úrnak is.
- Tehát nem veszítette el a látását.
- Azaz mégis emlékszik.
- Rémlik valami. A borítón a fényképe, fején a kötéssel, ez az?

-
- Ez. De azóta több kiadást is megért. A tanúr urat jól ismerik...
 - . . . sokfelé.
 - Ismertek.
 - Rossz?
 - Nem. - A szeme hideg. - Így kellett történnie.
 - A tanár úr fatalista?
 - A fatalista nem operál. Lehet, hogy kockáztat, de nem készül rá tudatosan..
 - Nem edzi hozzá az agyát meg a kezét. Bár manapság talán már fatalista operatőrök is vannak.
 - Hogyhogy?
 - Sok a gép. Sok az ember. Egy bizonyos ember agyát és kezét helyettesítő gép és ember.
 - Barnard?
 - Kockáztatott. De újított is. Igaz, hogy minden újítás a levegőben lóg. Csak meg kell ragadni, Mint ahogy a szobrász kivési a márványtömbből a benne rejlő alakot. Közhely. Michelangelótól származik.
 - Barnard fatalista?
 - Nem. Semmi különbség köztünk. Csak az emberek változtak meg. A túltengő hírközlés elkényeztette őket. Végignézhetik a műtétet, szurkolhatnak, mint a labdarúgó mérkőzésen. „Szemüveget az orvosnak!” Aljasság.
 - Ön mindenesetre újított.
 - Nyilván tudja, hogy Bostonban tanultam. Az enyém csak Európában számított újnak. Meg néhány eszköz, amelyhez én adtam az adatokat, a műszerész pedig a fémeket.
 - Errefelé gyakran ilyen zöld az ég?
 - Fölpillant.
 - Tudniillik volt egy költőnk. Ő írta: A fehérlábú zöld egek, fecsegő , csillagfellegek...
 - Járt nálunk?
 - Nem.
 - Értem. A pszichiáterek mit szóltak?
 - A pszichiáterek? Azok minden verssorra tudnak latin szót. Fontosabb, hogy Ő mit írt róluk.
 - Mit? - Jóízűen ásít. (Csakugyan nem fogunk fölborulni.) Mit mondhat a költő az orvosról, ha csupán pszichiáterről is.
 - Romlott kölkökre leltél pszichoanalízisben . . .
 - Igen. - Fölpillant az égre. - Maguk felé gyakran kék?

Szilágyi Domokos emlékezete Skandináviában

Levélváltás Tar Károly író, szerkesztő és Maros Miklós zeneszerző között

2006. május 10.

Kedves Miklós!

Szilágyi Domokos éppen harminc évvel ezelőtt fejezte be életét Kolozsváron. Azelőtt két esztendővel nyugati útja alkalmával nálad is járt, vendéged volt. Egy Kolozsváron kiadott kötetből, amelybe magam is írtam jeles költőnkről, olvasom naplójegyzeteiben a neved.

Kérek, írd valamilyen visszaemlékezést, ha még emlékszel erre a neves költőnkre, aki talán Thinsz Gézával járt nálatok. Ha régi albumodban ráakadnál valamely róla készült képre, azt is szívesen közölném nemcsak az Ághegyben, hanem talán másutt is, amikor - az ősz folyamán - eljön az ideje.

Izgalommal várom válaszod. Mellékelten az említett kötetből másolt oldalak, képek.

Üdvözlettel:

Tar Károly

2006. május 12

Kedves Károly!

Szilágyi Domokost nem lehetne elfelejteni akkor sem, ha nem lett volna ilyen nagy költő.

Nem tudom, hogy igazi adomával szolgálhatok-e, de arra világosan emlékszem, hogy nagyon jól éreztük magunkat az alatt a néhány óra alatt, amíg együtt voltuk Stockholmban. Sajnos nem volt alkalmam arra, hogy kettesben beszélgesünk. Mint azt naplójában is írta, Majtényiékkel jött, Erik Volga márkájú autóján, és nem ő volt a legbeszédesebb köztük.

Nem volt nagy a lakásunk, de mivel épp utaztunk valahová, felajánlhattuk nekik itt-tartózkodásuk idejére. Így zavartalanul tölthették a svéd fővárosban idejüket, nem kellett valamely család életébe illeszkedniük. És mivel autóval voltak, így nem volt probléma, hogy nem a város közepén lagnak.

Utazásunk előtt mindent megmutattunk nekik, hogy mit és hogyan kell használni. Arra kértük őket, hogy mielőtt elindulnak, dobják be a kulcsot a levélszekrényünkbe. Ez nem egy kis szekrény volt, hanem csak egy nyílás, amin keresztül beesett a levél, illetve a kulcs az előszoba padlójára. Ez a megoldás nagyon praktikusnak tűnt, nem kell a kulcs után szaladgálnunk, amikor hazaérünk és nekik sem okoz problémát, gondoltuk. Ám nekik ez mégis sikerült, persze főképpen azért, mert hárman próbáltak mindent rendesen intézni. És mire észrevették, hogy Szilágyi nagykabátja benmaradt, addigra már nem érték el a kulcsot. Persze

azonnal Thinszékhez fordultak, hátha ők bemehetnek hozzánk, esetleg van kulcsuk, vagy tudják, hogy miként kell. Nehezen hitték el, hogy ez lehetetlen. Próbálkoztak még telefonálni mindenfelé, hátha valaki tudja, hogy miként lehetséges minket elérni. Mintha mi tudtunk volna a távolból segíteni. Hiába próbálta Géza is bizonygatni, hogy Svédországban csak a lakó nyitthatja ki a saját lakását, amennyiben elveszti, vagy bennfelejtí a kulcsot. Mire hazaértünk már mindenki tudta, hogy Szilágyi kabátja nálunk maradt, és ott várt egy cetli is az írással, amiben kéri, segítsünk a kabátküldésben. Ez valahol meg is van egy dobozban a padláson mindenféle levelek között. Szinte még haza sem értünk, már jelentkezett Szépfalusi is Bécsből, hogy várja a kabátot és már intézi is a továbbítást. És persze minden közös ismerős, akivel akkoriban találkoztunk ezzel fogadott. Nem tudom, hogy Szépfalusi István neve mindenki számára eléggé ismert-e. Lelkész volt, Bécsben élt. Ő szervezte az első magyar konferenciákat (Szabadegyetem). Magyarországról minden nyugati út Bécsen keresztül ment és mindenki Szépfalusiéknál kötött ki. Illyés Gyula, Weöres Sándor gyakran jártak náluk. Rengeteget dolgozott a magyar kultúra, elsősorban a magyar írók műveinek és hírnevének külföldi terjesztéséért. A 70-es évektől egyre többet tett az erdélyi írók megismertetéséért is, hiszen még Magyarországon is kevesen tudtak róluk. Többen Szépfalusiékon keresztül kerültek kapcsolatba a nyugati országokban élő magyarokkal.

Mint fordító is jelentős volt. Feleségével, Mártával együtt, magyar költők műveiből több antológiát publikált Ausztriában. Szilágyitól egész kötetnyit jelentetett meg még 1977-ben Enzyklopedie des Fiebers címen.

Annak idején Szépfalusi közvetítésével több erdélyi író is megfordult nálunk, ő szervezte nekik a külföldi felolvasó, vagy bemutatkozó körutakat. Itt nálunk pedig Thinsz Géza intézte a meghívást az Írószövetség vagy a PEN-klub segítségével. Így aztán járt még nálunk Lászlóffy Aladár és Vári Attila is, valamint Kopacz Mária festőművész is. Szilágyi svédországi kalandját még sok évvel későbbi erdélyi látogatásunkkor is emlegette szinte mindenki, akivel akkor ott találkoztunk. Végül is a Szilágyi Domokos kabátja megérkezett Bécsbe, és volt, aki megírta ezt, és ez már nyomtatásban is megjelent.

Szilágyi Domokos és Majtényi Erik itteni fellépésére is emlékszem. Domokos úgy mutatta be Eriket, mint „a legfontosabb erdélyi író”, merthogy, mint mondta, Erik volt az Írószövetség pénztárosa... Erik rendesen túrte ezt, és minden más baráti élcelődést, mert tudta Szilágyi Domokos értékét, tisztában volt költőtársa zsenialításával és azzal, hogy művei micsoda irodalmi értéket jelentenek.

Domokos versesköteteit magam is sokszor olvastam. Most megint elővettem a *Sajtóértekezlet* címűt, és látom, hogy 1972. október 3.-án dedikálta. Akkor jártak itt nálunk. Naplója szerint 6.-án jöttek hozzánk, a dátum és a dedikáció már valószínűleg Thinszéknel rákerült néhány nappal előbb.

Szilágyi Domokos kapcsán talán még egy dologról kell írnom, ami érdeklődésre tarthat számot. Szépfalusi éveken át próbált rábeszélni, hogy zenésítem meg a Haláltánc-szvitet, ami akkor még nem jelent meg németül, de már lefordították és elküldték nekem is. Sajnos ez nem valósulhatott meg. Lehetetlen vállalkozás lett volna. Akár magyar, akár német a szöveg, azt itt Svédországban nem adhattuk volna elő, máshol pedig még annyi lehetőség sem adódott volna, mint itt nálunk. Nagyszabású műről lévén szó, ez több esztendei munkát igényelt volna, s hogy csupán az íróasztal számára készüljön, erre nem voltam képes. De az is lehet, hogy nem is tudtam volna igazán megírni, nem tudnám olyannak megalkotni, amilyennek a költő káprázatos szövege kívánja. De ma is úgy él bennem, mint egy szomorkás sóhajtás: bánom, hogy nem találtam biztatóra, támogatóra, tehát lehetőséget rá.

Megnéztem fotóalbumainkat, hátha találok fényképet, akkori vendégeinkről. Sajnos nem találtam. Annak idején még jóval kevesebbet fényképeztünk. (Szilágyi írja is, hogy szegények voltunk... Bár azt is írta, hogy Ilona zongorázik, de mindenre ő sem emlékezhetett. Akkor még nem volt olyan lemezünk, amit emlékebe adhattunk volna, kazettánk volt, de Erdélyben nem volt lejátszó. Így aztán Ilona művészi tevékenységéről csak hírből tudhatott, hogy ez éneklés volt-e, vagy zongorázás, az nem nagy különbség. Szerzeményeimből sem hallott semmit. Az a néhány óra, amíg együtt voltunk, csak arra volt elég, hogy megismerkedtessük őket a lakásban lévő dolgokkal, amikre szükségük lehetett ott-tartózkodásuk alatt. Ezért aztán csak a szárítószekrény maradt meg Szilágyi emlékezetében, no és így csak az került bele az irodalomba...

Üdvözöllek:
Miklós